

60. Hastane Öncesi Acil Triyajı

Tanımlar

Triyaj, kısıtlı kaynakları verimli bir şekilde kullanmayı sağlayan, hastaların veya yaralıların aciliyet durumlarına göre sınıflandırılması işlemidir.

Amaç

Fazla sayıda yaralının olduğu olaylarda, yaralıların aciliyet durumuna göre kaynakları en çok hasta için en verimli olacak şekilde kullanmaktır.

Uygulama Basamakları

- ✓ Haberin alınması,
- ✓ Olay yerine varılması,
- ✓ Olay yeri güvenliğinin sağlanması ve triyaj sorumlusunun belirlenmesi,
- ✓ Uygulamacı personellere en yakın yaralıdan başlayarak triyaj işlemine başlanması,
- ✓ Bu aşamada hastalar öncelikle sesli komut ile çağrılır. Bu işlemi uygularken “sesimi duyanlar bana doğru gelsin” şeklinde bir sesleniş ile hastaların size doğru gelmeleri istenilir. Size doğru gelen hasta grubu *yeşil* kodla kodlanır.
- ✓ Sesli komut ile size gelemeyen hastalar için solunum, dolaşım ve bilinç değerlendirmesi başlar.
- ✓ Hastaların solunumları değerlendirilir. Bu değerlendirmede 10 saniye boyunca bak-dinle-hisset yöntemi kullanılır.
- ✓ Solunumu olmayan hasta/yaralılara baş çene pozisyonu verilerek solunumun geri gelip gelmediği kontrol edilir. Baş çene pozisyonu verilerek soluk alabilen yaralılar *kırmızı*, solunumu gelmeyen hastalar *siyah* olarak kodlanır. Ulaşıldığında solunumu olan hastalarda ise solunum sayısına bakılır. Solunum sayısı 30’ un üzerinde ise *kırmızı* kod verilir.
- ✓ Solunum sayısı 10-30 arasında olan hastaların dolaşım değerlendirilmesi yapılır. Dolaşım değerlendirilmesinde önce radyal nabza sonra kapiller geri dolum süresine bakılır. Radyal nabız olmayan veya kapiller geri dolum süresi 2 saniyenin üstünde olan hastalar *kırmızı* kodla kodlanır. Kapiller geri dolum süresi 2 saniyenin altında olan ve radyal nabızı olan hastalar ise bilinç değerlendirmesine tabi tutulur.
- ✓ Bu aşamada hastaların basit komutlara uyup uymadığına bakılır. “Sağ elini kaldır” “gözlerini aç – kapat” gibi komutlar verilerek bunları yerine getirip getirmediği değerlendirilir. Basit komutları yerine getiremeyen hasta grubu *kırmızı*, basit komutları yerine getiren hasta grubu ise *sarı* kod ile kodlanır.
- ✓ Yaralıların öncelik durumuna göre sınıflandırılması, hemen müdahale gerektirenler *kırmızı*, ikincil öncelikli olanlar *sarı*, üçüncül öncelikli olan yaralılar ise *yeşil* renkli triyaj kartları kullanılarak yapılır. Ölen veya müdahale ile hayata döndürülemeyecek kişiler için *siyah* renkli kartlar kullanılır.
- ✓ Önceliğe uygun şekilde Komuta Kontrol Merkezi (KKM) ile koordinasyon halinde uygun hastaneye nakil işlemleri gerçekleştirilir.
- ✓ Triyaj işlemi, yaralıların durumlarındaki değişikliklere göre sürekli olarak tekrarlanır.

Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

✓ İlk önce triyaj sürecinin dinamik bir süreç olduğu bilinmelidir. Yani sınıflandırılan herhangi bir yaralının durumu zamanla iyiye veya kötüye gidebilir. Bu durum yeniden bir sınıflandırmayı gerektirir. ✓ Triage'nin evrensel tek bir yöntemi yoktur. Birçok yöntem olduğu için uygulayıcıların farklı yöntemleri bilmeleri gerekir. ✓ Triage olay yerine gelen ilk ekipteki en tecrübeli kişinin uygulaması tavsiye edilmektedir. ✓ Olay yerinde yaralıların sınıflandırmasının belirgin bir şekilde yapılması çok önemlidir. Bu durum sonraki nakil işlemlerini kolaylaştıracak ve karmaşayı önleyecektir. ✓ Triage işleminin kısa bir zaman diliminde bitirilmesi gerekmektedir. Her yaralı için en fazla 30 saniye önerilmektedir. ✓ Çeşitli triyaj yöntemleri aşağıda sıralanmıştır. • Basit Triage ve Hızlı Tedavi (Simple Triage and Rapid Treatment-START) • New York İtfaiyesi Basit Triage ve Hızlı Tedavi Yöntemi (FDNY-START) • JumpSTART • SAVE Triage Yöntemi (Secondary Assessment of Victim Endpoint) • SALT Triage Yöntemi (Sort, Assess, Lifesaving interventions, Treatment and/or Transport) • Sie Triage Yöntemi • Pediatrik Triage Bandı (Pediatrik Triage Tape (PTT)) • Sort Triage (Triage Sort) • Sacco Triage Metodu (Sacco Triage Method (STM)) • Care Flight Triage Algoritması (Care Flight (CF)) • CRAMS Yöntemi (Circulation, Respiration, Abdomen, Motor, and Speech) • İlk İzlenim Triage (First Impression Triage (FIT))	
Kullanılan Araç ve Gereçler	
✓ Triage kartları ✓ Triage renk bileklikleri ✓ Coğrafi triyaj brandaları ✓ Telsiz ✓ Tıbbi araç-gereçler	
İşin Riskleri	
Hastada Oluşabilecek Riskler	Çalışanda Oluşabilecek Riskler
✓ Olay yerinde ikincil kazalar.	✓ Olay yerinde ikincil kazalar.